

HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK – KUNSKAPSLÄGE, ANALYS OCH INRIKTNING FÖR FORTSATT ARBETE

Slutredovisning av regeringsuppdrag (A2023/01354)

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, april 2026

Rapport 2026:8

Dnr: 25/00170

Omslagsfoto: Stina Gränfors

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Mikael Thörn

Telefon 031-392 90 00

INNEHÅLL

Förord	4
Sammanfattning	5
Genomförande av uppdrag	7
Bakgrund.....	7
Avgränsning.....	8
Framtagande av sammanställning av kunskap	8
Resultat	11
Forskningsöversikten i korthet.....	11
Huvudsakliga resultat från sammanställningen av kunskap	11
Erfarenhetsbaserad praktik trots begränsad kunskap om insatsers effekter	13
Rekommendationer för fortsatt arbete	15
Samlad analys	15
Utvecklingsområden för fortsatt arbete	16
Jämställdhetsmyndighetens nationella samordningsansvar	17
English summary	19

FÖRORD

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som kan få långtgående konsekvenser för den som utsätts. Det handlar om begränsningar av frihet, kontroll, hot och våld, ofta i en kontext där flera personer är involverade och där normer om kön, sexualitet och familj ges stor betydelse. För att förebygga och motverka denna form av våld krävs kunskap, samverkan och ett långsiktigt arbete i många olika verksamheter. Jämställdhetsmyndigheten har genom detta regeringsuppdrag fått i uppgift att bidra till ett stärkt kunskapsläge om hedersrelaterat våld och förtryck. I uppdraget har ingått att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt i ett internationellt perspektiv samt att analysera praktisk kunskap med relevans för arbetet i Sverige. Denna rapport utgör Jämställdhetsmyndighetens slutredovisning av uppdraget.

Arbetet visar att det i dag finns ett omfattande kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige och en relativt stor samsyn kring centrala delar av problemförståelsen, såsom våldets kollektiva dimensioner, kopplingen till kön och makt samt betydelsen av ett barnrättsperspektiv. Samtidigt är kunskapen ojämnt fördelad mellan olika delar av området och utvecklingsbehov kvarstår. Mycket av den tillgängliga kunskapen är beskrivande och vägledande till sin karaktär, medan systematisk kunskap om hur arbetsätt och insatser genomförs, följs upp och vilka effekter de har över tid är mer begränsad. Rapporten pekar därför på behov av stärkt uppföljning, ökad kunskap om hur befintliga kunskapsstöd används i praktiken, en utvecklad koppling mellan praktik och forskning samt kontinuerlig kompetensutveckling för yrkesverksamma. Jämställdhetsmyndigheten har genom sitt nationella samordningsansvar mot hedersrelaterat våld och förtryck en viktig roll i detta arbete. Genom att samla, utveckla och sprida kunskap, stödja samverkan och bidra till uppföljning och kunskapsutveckling kan myndigheten bidra till bättre förutsättningar för ett mer systematiskt arbete inom området. Resultaten i denna rapport kommer att utgöra ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet, inte minst inom ramen för myndighetens pågående och kommande uppdrag.

Jag vill rikta ett tack till Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, till KvinnSam vid Göteborgs universitet samt till de myndigheter, organisationer och andra aktörer som på olika sätt har bidragit till arbetet. Förhoppningen är att rapporten ska bidra till fortsatt utveckling av kunskap, stöd och samverkan – och därigenom till ett stärkt skydd och stöd för barn, unga och vuxna till ett liv fritt från hedersrelaterat våld och förtryck.

Lise Tamm
Generaldirektör
Jämställdhetsmyndigheten

SAMMANFATTNING

Jämställdhetsmyndigheten har fått i uppdrag av regeringen att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck i ett internationellt perspektiv samt genomföra kompetenshöjande insatser (A2023/01354). Syftet med uppdraget är att bidra till förbättrad kunskap och metodutveckling, ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete samt ett stärkt skydd och stöd till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Inom ramen för uppdraget har regeringen gett Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet i uppdrag att ta fram en internationell forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck. Jämställdhetsmyndigheten har inom uppdraget sammanställt och analyserat ett brett kunskapsunderlag – myndighetsrapporter, stödmaterial och kurslitteratur om praktiskt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck (2010–2024). Ytterligare relevanta rapporter identifierades under arbetets gång som publicerats under 2025-2026, men har inte ingått i analysen. Dessa redovisas i stället i slutet av den sammanställning som ligger som bilaga till denna rapport, för att vara lättillgängliga för läsaren.

Den internationella forskningsöversikten bidrar med en övergripande bild av forskningsfältet och belyser hur hedersrelaterat våld och förtryck studeras och analyseras i olika sammanhang. Översikten visar att forskningen i stor utsträckning fokuserar på att beskriva fenomenet, dess uttrycksformer och dess koppling till könsnormer, familj och social kontroll. Samtidigt är antalet studier som systematiskt utvärderar effekter av insatser eller analyserar implementering och organisering av arbetet i praktiken mer begränsat.

Jämställdhetsmyndighetens sammanställning visar att det finns ett omfattande kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Underlaget omfattar ett stort antal myndighetsrapporter, stödmaterial riktade till yrkesverksamma samt kurslitteratur inom professionsutbildningar. I materialet framträder en relativt stor samsyn kring hur hedersrelaterat våld och förtryck definieras och förstås, bland annat vad gäller våldets kollektiva dimensioner, kopplingen till kön och makt samt betydelsen av ett barnrättsperspektiv.

Sammanställningen visar samtidigt att kunskapen är ojämnt fördelad mellan olika delar av området. Vissa uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck, såsom barn- och tvångsäktenskap samt könsstympning av flickor och kvinnor, behandlas mer omfattande i det befintliga kunskapsunderlaget. Andra aspekter framträder i mer begränsad utsträckning, exempelvis ekonomiskt våld i hederskontext och utveckling av riskbedömningsverktyg särskilt anpassade för hedersrelaterat våld och förtryck.

Ett genomgående mönster i sammanställningen är att mycket av kunskapen är beskrivande och vägledande till sin karaktär. Kunskapsunderlaget innehåller i stor utsträckning beskrivningar av fenomenet, identifiering av risker samt stöd för upptäckt och riskbedömning i praktiken. Däremot finns mer begränsad kunskap om hur olika arbetsätt och insatser implementeras i verksamheter, hur de följs upp samt vilka långsiktiga effekter de har.

Mot denna bakgrund har Jämställdhetsmyndigheten inte genomfört kompetenshöjande insatser eller kompletterat befintligt stödmaterial inom ramen för denna del av uppdraget. Sådana insatser förutsätter ett mer omfattande utvecklings- och implementeringsarbete samt dialog med berörda aktörer och målgrupper. Arbetet med att utveckla och sprida kunskapsstöd samt genomföra kompetenshöjande insatser bedrivs i stället inom ramen för myndighetens nationella samordning mot hedersrelaterat våld och förtryck.

I rapporten lyfter Jämställdhetsmyndigheten ett antal områden som är viktiga för det fortsatta arbetet. Dessa rör bland annat behovet av ökad kunskap om hur befintliga kunskapsstöd används i praktiken, stärkt systematisk uppföljning av arbetsätt och insatser, utvecklad koppling mellan praktik och forskning samt kontinuerlig kompetensutveckling för yrkesverksamma. Jämställdhetsmyndigheten har genom den nationella samordningen mot hedersrelaterat våld och förtryck ett särskilt ansvar för att bidra till en mer sammanhållen utveckling av arbetet inom området. Genom att samla och tillgängliggöra kunskap, stödja samverkan mellan aktörer och bidra till uppföljning och kunskapsutveckling kan myndigheten bidra till att stärka förutsättningarna för ett mer systematiskt och kunskapsbaserat arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Myndigheten kommer även genom riktade regeringsuppdrag om informationssatsning- och utbildningsinsats om hedersrelaterat våld och förtryck kunna använda sig av resultatet i detta uppdrag för att genomföra evidens- och kunskapsbaserade utbildningsinsatser till yrkesverksamma.

GENOMFÖRANDE AV UPPDRAG

Detta kapitel beskriver bakgrunden till uppdraget, de avgränsningar som gjorts i arbetet samt hur Jämställdhetsmyndigheten har tagit fram den sammanställning av kunskap som ligger till grund för rapporten. Kapitlet redogör även översiktligt för den internationella forskningsöversikt som tagits fram av Göteborgs universitet inom ramen för uppdraget. Vidare beskrivs hur underlaget till sammanställningen har identifierats, samlats in och analyserats samt vilka typer av material och perspektiv som ingår i analysen.

Bakgrund

Denna rapport utgör slutredovisningen av ett regeringsuppdrag till Jämställdhetsmyndigheten att ta fram en kunskaps- och forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck i ett internationellt perspektiv (A2023/01354). Uppdraget omfattar även att genomföra relevanta kompetenshöjande insatser i syfte att öka den forskningsbaserade kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck bland relevanta yrkesgrupper och andra aktörer. Syftet med uppdraget är att bidra till förbättrad kunskap och metodutveckling, ett utökat och mer verkningsfullt förebyggande arbete, förbättrad upptäckt samt ett stärkt skydd och stöd till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget är kopplat till genomförandet av den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Enligt regeringsuppdraget ska kunskaps- och forskningsöversikten bland annat:

- inkludera svensk, nordisk och internationell forskning om hedersrelaterat våld och förtryck,
- genomgående ha ett barnrätts-, hbtqi- och funktionshinderperspektiv,
- omfatta forskning om barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor samt andra typer av handlingar som typiskt sett kan ha hedersmotiv,
- omfatta evidensbaserade, beprövade och etablerade metoder och strategier för prevention, riskhantering, skydd och stöd till särskilt sårbara grupper, samt
- inkludera ekonomiska konsekvenser av hedersrelaterat våld och förtryck och ekonomiskt våld i hederskontexter.

Inom ramen för uppdraget har en internationell forskningsöversikt tagits fram av Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet.¹ Jämställdhetsmyndighetens har enligt uppdraget inventerat och analyserat befintlig kunskap inom området. Resultatet av detta arbete redovisas bland annat genom en

¹ Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet, *Honour violence, gender and sexuality: A systematic review of international research* (2025), publicerad 2025.

särskild publikation riktad till yrkesverksamma vilket innefattar en sammanställning av kunskap i form av rapporter, stödmaterial och kurslitteratur med relevans för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige.² Den internationella forskningsöversikten ger en övergripande bild av forskningsfältet och hur hedersrelaterat våld och förtryck har studerats och analyserats i olika sammanhang. Översikten ger dock i begränsad utsträckning vägledning om konkreta arbetssätt, metoder eller insatser i praktiktäna verksamheter. Jämställdhetsmyndighetens sammanställning visar samtidigt att det finns ett omfattande kunskapsunderlag inom området, men att kunskapen i stor utsträckning är beskrivande och vägledande till sin karaktär samt mer begränsad när det gäller hur olika arbetssätt och insatser implementeras i verksamheter och vilka effekter de har. Mot denna bakgrund har uppdraget i denna del främst inriktats på att sammanställa och synliggöra befintlig kunskap, snarare än att genomföra kompetenshöjande insatser.

Avgränsning

Jämställdhetsmyndigheten har valt att avgränsa det material som inkluderas i sammanställningen av kunskap till svenska rapporter, stödmaterial och liknande underlag.

Avgränsningen har gjorts mot bakgrund av att syftet med regeringsuppdraget är att bidra till de fyra målsättningarna i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.³

Underlaget utgörs av material som bedömts ha särskild relevans för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Syftet med sammanställningen av kunskap är inte att ge en fullständig bild av all kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, utan för att en överblick över befintlig kunskapsproduktion inom området.

Vetenskaplig forskning ingår inte i denna del av arbetet, utan hanteras inom ramen för den forskningsöversikt som tagits fram av Göteborgs universitet.

Framtagande av sammanställning av kunskap

Jämställdhetsmyndigheten har tagit hjälp av bibliotekarier på KvinnSam vid Göteborgs universitet för att utforma sökstrategier för insamling av relevant underlag till sammanställningen. Sökningar har gjorts i såväl LIBRIS och SwePub som med hjälp av Google, utifrån en lista med sökord som Jämställdhetsmyndigheten tagit fram.⁴ Sökningen i LIBRIS har avgränsats till material som är ”fritt online” samt publikationstypen ”bok”, vilket inkluderar rapporter, fria e-böcker och pdf:er med mera, för åren 2000–2024. Detta för att på bästa sätt ringa in relevant

²Jämställdhetsmyndigheten *Kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck-sammanställning av rapporter, stödmaterial och kurslitteratur*. (2025)

³Regeringens skrivelse 2016/17:10, *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid. Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor*.

⁴Hedersrelaterat, hedersrelaterad, hedersrelaterade, hedersrelaterat våld och förtryck, hedersrelaterat våld, hedersvåld, hedersförtryck, hederskontext, hedersnorm, hederskultur, vardagsheder, hedersmord, hedersbrott, hedersrelaterad brottslighet, hedersmotiv, barn- och tvångsäktenskap, barnäktenskap, tvångsäktenskap, bortgift, bortgifte, tvångsgifte, gift mot sin vilja, arrangerade äktenskap, könsstympning, kvinnlig omskärelse, oskuldsnorm, kyskhetsnorm, oskuldskontroller, oskuldsintyg, oskuldsoperationer, omvändelse, omvändelseförsök, månggifte, polygami, religiösa skilsmässor, bortföranden, uppfostringsresa, uppfostringsanstalt, uppfostringsinstitution.

material i en hanterbar omfattning. Kompletterande sökningar har även gjorts i Google för att hitta rapporter och stödmaterial utgivna av relevanta myndigheter och organisationer.⁵ Detta har skett med hjälp av en sökguide KvinnSam upprättat i dialog med Jämställdhetsmyndigheten. Ytterligare relevanta rapporter identifierades under arbetets gång som publicerats under 2025-2026, men har inte ingått i analysen av tidsskal, då dessa publicerats efter insamlings- och analysarbete färdigställt. Dessa redovisas i stället samlat i slutet av den sammanställning som ligger i sin helhet som bilaga till denna rapport, för att vara lätt tillgängliga för läsaren.

Avslutningsvis har KvinnSam genomfört en särskild sökning i LIBRIS för att fånga in svensk student-/kurslitteratur om hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer.⁶ Jämställdhetsmyndigheten har dessutom skickat en förfrågan till svenska universitet och högskolor som bedriver undervisning inom någon eller några av de yrkesutbildningar som har mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer som examensmål i högskoleförordningen,⁷ för att undersöka vilken kurslitteratur om hedersrelaterat våld och förtryck som de använder.

Underlaget har sedan sorterats utifrån om det huvudsakligen är beskrivande eller om det även ger vägledning i det praktiska arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer. Material som innehåller vägledning för praktiskt arbete har hanterats inom ramen för inventeringen av stödmaterial till yrkesverksamma.

Övriga rapporter och liknande publikationer har analyserats och kategoriserats övergripande i enlighet med regeringsuppdragets inriktning. Analysen har särskilt fokuserat på följande aspekter:

- berörda verksamheter och yrkesgrupper
- former av hedersrelaterat våld och förtryck
- utsatta målgrupper
- beskrivningar av beprövade och etablerade metoder

⁵ Allmänna arvsfonden, Arbetsförmedlingen, Barnafriid/Linköpings universitet, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg, Kriminalvården, Kronofogden, Länsstyrelserna, Migrationsverket, Myndigheten för delaktighet (MFD), Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för psykologiskt försvar, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Nationellt centrum för kvinnofrid/Uppsala universitet, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Skolinspektionen, Skolverket, Statens institutionsstyrelse, Totalförsvarets forskningsinstitut och Åklagarmyndigheten.

Actionaid, Barnens rätt i samhället, Barnrättsbyrå, Brottsofferjouren, Ecpat, Elektra/Fryshuset, Existera, Freezone, Freezonen, Glöm aldrig Pela och Fadime, Knas hemma, Kvinnors nätverk, Kvinnors rätt, Maskrosbarn, MÄN, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter, Riksförbundet för sexuell upplysning, Riksförbundet Internationella Föreningen Fem-Inklusion, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Rädda barnen, Shanazi hjältar, Somaya, Stiftelsen 1000 möjligheter, Stiftelsen Allmänna barnhuset, Stiftelsen Unga kvinnors värn, Sveriges kommuner och regioner (SKR), Terrafem, Tjejers rätt i samhället, Unicef Sverige, Unizon och Varken hora eller kuvad.

⁶ Sökningen har gjorts utifrån följande utgivare av kurslitteratur: Studentlitteratur, Natur & Kultur, Gleerups, Lustus, Jure, Norstedts Juridik, Samona utbildning och Gothia fortbildning. Sökningen inkluderar även ”kurs” kombinerat med sökorden för hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer.

⁷ Fysioterapeut-, Jurist-, Läkare-, Psykolog-, Sjuksköterske-, Socionom-, Tandhygienist- och Tandläkarexamen.

Syftet med sammanställningen av kunskap är att beskriva kunskapsproduktionen och kunskapsläget i Sverige när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck, identifiera kunskapsluckor samt ge en överblick över befintlig kunskapsproduktion inom området.

Som en del i arbetet med sammanställningen av kunskap har Jämställdhetsmyndigheten, i enlighet med uppdraget, gjort en inventering av stödmaterial. Ur det material som har samlats in genom ovan beskrivna sökningar, har Jämställdhetsmyndigheten filtrerat ut stödmaterial (kunskapsstöd, utbildningsmaterial, vägledningar, handböcker och liknande) riktat till yrkesverksamma. Detta har sedan sammanställts och skickats för påseende och komplettering till en rad nationella och regionala myndigheter⁸, i september 2024.

Insamlat material har sedan kodats i Nvivo och analyserats utifrån följande teman och tillhörande analysfrågor:

- Kategorisering/sortering: Exempelvis utgivare, typ av material, ämne för materialet och vilken yrkeskategori det riktar sig till.
- Beskrivningar av hedersrelaterat våld och förtryck, t.ex. våldsutsatta, våldsutövare och särskilt utsatta grupper.
- Särskilda perspektiv i materialet, såsom barnrätts-, funktionshinder- och hbtqi-perspektiv.
- Våldsuttryck/former av hedersrelaterat våld och förtryck, t.ex. barn-äktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av flickor och kvinnor, andra handlingar med hedersmotiv, ekonomiskt våld i en hederskontext och ekonomiska konsekvenser av hedersrelaterat våld.
- Insatser: Förebyggande, upptäckt/identifiering, utredning, riskhantering, stöd, vård och skydd, uppföljning och långsiktigt stöd samt om de insatser som förordas är baserade på forskning och/eller på annat sätt har utvärderats/följts upp.

⁸ Arbetsförmedlingen, Barnafriid (Linköpings universitet), Barnombudsmannen, Brottsoffermyndigheten, Center mot våldsbejakande extremism (Brottsförebyggande rådet), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Inspektionen för vård och omsorg, Kriminalvården, Kronofogden, Länsstyrelserna, Migrationsverket, MFD, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Myndigheten för psykologiskt försvar, Myndigheten för stöd till trossamfund, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Nationellt centrum för kvinnofrid, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck (Länsstyrelsen Östergötland), Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Skolinspektionen, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, SKR, Utrikesdepartementet och Åklagarmyndigheten.

RESULTAT

Resultaten nedan bygger på den internationella forskningsöversikten samt på Jämställdhetsmyndighetens sammanställning av kunskap i form av rapporter, stödmaterial och kurslitteratur. Kapitlet redovisar övergripande resultat från sammanställningen och lyfter sådant som bedöms ha särskild betydelse för den fortsatta utvecklingen av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Forskningsöversikten i korthet

Den internationella forskningsöversikten visar att hedersrelaterat våld och förtryck (honour-based violence) utgör ett forskningsfält som omfattar studier från flera olika discipliner och geografiska kontexter. Begreppet används på olika sätt i forskningen, beroende på teoretiska utgångspunkter och analytiska perspektiv, och någon enhetlig definition förekommer inte genomgående i materialet.

Forskningen behandlar i stor utsträckning frågor som rör könsnormer, familjens och släktens betydelse samt kollektivt ansvar och sanktioner. Ett återkommande fokus är kontroll av kvinnors och flickors sexualitet och handlingsutrymme, särskilt i relation till äktenskap, relationer och familjebildning. Samtidigt betonas att hedersrelaterat våld och förtryck analyseras i relation till bredare strukturella faktorer såsom kön, migration och social ojämlikhet.

Forskningsöversikten visar även att forskningen i huvudsak är inriktad på att beskriva och analysera fenomenet hedersrelaterat våld och förtryck. Studier som systematiskt utvärderar effekter av förebyggande eller stödjande insatser är relativt få, liksom studier som analyserar implementering, organisering och uppföljning av arbetet i praktiken.

Huvudsakliga resultat från sammanställningen av kunskap

Den fullständiga sammanställningen av kunskapsläget, inklusive genomgång av rapporter, stödmaterial och kurslitteratur, återfinns i bilaga 1 till denna redovisning. Myndigheten redovisar här de huvudsakliga drag och övergripande iakttagelser som bedöms vara särskilt relevanta för regeringens fortsatta arbete inom området.

Omfattning och inriktning i kunskapsproduktionen

Sammanställningen visar att det finns ett omfattande svenskt kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck. Det material som identifierats omfattar drygt 340 myndighetsrapporter och drygt 60 rapporter från civilsamhällesorganisationer och andra aktörer. Efter en avgränsning till material där hedersrelaterat våld och förtryck behandlas i mer väsentlig utsträckning ingår cirka 140 myndighetsrapporter och drygt 30 rapporter från civilsamhället i analysen. De flesta av dessa har publicerats under perioden 2014–2024. Sammanställningen visar att en stor del av kunskaps-

produktionen är kopplad till statliga uppdrag, kartläggningar och utvecklingsprojekt inom olika verksamheter. Många rapporter syftar till att beskriva förekomst av hedersrelaterat våld och förtryck, identifiera behov av stöd och skydd eller analysera hur arbetet organiseras i olika verksamheter.

Drygt hälften av de analyserade rapporterna (94 av 173) har hedersrelaterat våld och förtryck som huvudämne. I övriga rapporter behandlas frågan som en del av ett bredare arbete om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, barns utsatthet eller jämställdhet. Barn- och tvångsäktenskap samt könsstympning av flickor och kvinnor framträder som de mest frekvent behandlade uttrycken.

Sökningar i materialet visar att:

- barn- och/eller tvångsäktenskap omnämns nästan 1 000 gånger,
- könsstympning av flickor och kvinnor omnämns över 5 700 gånger,
- bortföranden och att föras utomlands förekommer nästan 1 000 gånger.

Andra våldsuttryck, såsom ekonomiskt våld, digitalt våld och eftervåld förekommer mer sporadiskt och ofta utan fördjupad analys.

Målgrupper och utsatta grupper

Sammanställningen visar att barn och unga utgör en central målgrupp i många rapporter. I flera kartläggningar beskrivs skolan, socialtjänsten och hälso- och sjukvården som centrala verksamheter för att identifiera och stödja barn och unga som lever under hedersrelaterade normer och begränsningar. Flickor och unga kvinnor framträder i rapporterna som den grupp som oftast beskrivs som utsatt, särskilt i relation till kontroll av sexualitet, relationer och äktenskap. Samtidigt uppmärksammas även andra grupper i materialet, exempelvis pojkar och unga män, hbtqi-personer samt personer med funktionsnedsättning. Sammanställningen visar att dessa grupper ofta beskrivs som särskilt utsatta, men att kunskapsunderlaget i flera fall är mer begränsat när det gäller deras specifika erfarenheter och behov.

Yrkesgrupper och verksamheter i fokus

Sammanställningen visar att kunskapsunderlaget i stor utsträckning riktar sig till yrkesverksamma inom socialtjänst, skola och elevhälsa samt hälso- och sjukvård. Dessa verksamheter framträder genomgående som centrala aktörer i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Även rättsväsendet, migrationsmyndigheter och civilsamhällesorganisationer förekommer i materialet, men i mer begränsad omfattning som primära målgrupper.

Tydlig samsyn om problemdefinition

Det är möjligt att identifiera en samsyn i både rapporter och stödmaterial, när det gäller hur hedersrelaterat våld och förtryck definieras och förklaras. Våldets koppling till kön, makt och patriarkala strukturer samt dess kollektiva och ofta transnationella karaktär lyfts genomgående. Samtidigt uppmärksammas återkommande risken för generalisering och stigmatisering. Däremot är kunskapen mer begränsad när det gäller det konkreta genomförandet av insatser, särskilt vad gäller:

- långsiktigt stöd efter akuta insatser,
- systematisk uppföljning av insatser,
- arbete med våldsutövare i hederskontext.

Stödmaterial till yrkesverksamma

Sammanställningen visar att det finns ett omfattande utbud av stödmaterial riktade till yrkesverksamma. Totalt har drygt 140 stödmaterial identifierats, varav cirka 100 är producerade av myndigheter och omkring 40 av civilsamhällesorganisationer och andra aktörer. Stödmaterialen innehåller ofta beskrivningar av hedersrelaterat våld och förtryck, vägledning kring riskfaktorer och varningssignaler samt information om juridiska ramar och skyldigheter för olika verksamheter. Många material fokuserar också på upptäckt och identifiering av utsatthet. Sammanställningen visar samtidigt att stödmaterialen i många fall innehåller mer begränsad vägledning när det gäller genomförandet av stöd- och behandlingsinsatser samt uppföljning av insatser över tid. Barnrättsperspektivet framträder tydligt i många stödmaterial, särskilt i material som publicerats efter att barnkonventionen blivit svensk lag.

Erfarenhetsbaserad praktik trots begränsad kunskap om effekter

Ett genomgående mönster är att det finns en omfattande erfarenhetsbaserad praktik inom myndigheter, kommuner, regioner och civilsamhälle. Samtidigt visar sammanställningen att:

- det finns begränsad kunskap om insatsers långsiktiga effekter,
- uppföljningar och effektutvärderingar är ovanliga,
- kopplingen mellan praktik och forskning är svagt utvecklad.

Detta gäller såväl förebyggande arbete som riskhantering, stöd och skydd.

Riskhantering och skydd är centralt i arbetet men ojämnt utvecklat

Sammanställningen visar att riskhantering och skydd utgör centrala delar av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Många rapporter och stödmaterial lyfter behovet av strukturerade riskbedömningar, säkerhetsplanering och samverkan mellan olika verksamheter. Samtidigt visar underlaget att det finns begränsat med riskbedömningsstöd som är specifikt anpassade för hedersrelaterat våld och förtryck. I materialet nämns framför allt vissa etablerade riskbedömningsverktyg, men användningen och tillämpningen av dessa varierar mellan olika verksamheter. Sammanställningen visar också att riskbilden i hedersrelaterade ärenden ofta beskrivs som komplex, bland annat på grund av våldets kollektiva och ibland transnationella karaktär. I flera rapporter betonas därför behovet av kontinuerlig uppföljning av riskbedömningar samt av samverkan mellan berörda aktörer.

Kurslitteratur i professionsutbildningar

Sammanställningen visar att hedersrelaterat våld och förtryck behandlas i varierande utsträckning i kurslitteratur inom professionsutbildningar där mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ingår i examensmålen enligt högskoleförordningen.

Inventeringen omfattar bland annat utbildningar till socionom, sjuksköterska, läkare, psykolog, jurist, tandläkare, tandhygienist och fysioterapeut.

Sammanställningen visar att ämnet ofta behandlas inom bredare moment om mäns våld mot kvinnor eller våld i nära relationer snarare än genom särskilda kursmoment om hedersrelaterat våld och förtryck. Socionomprogrammet framträder i sammanställningen som den utbildning där ämnet behandlas mest frekvent. I andra utbildningar behandlas frågan oftare genom föreläsningar eller digitala utbildningsmoment.

Sammanfattande resultat från sammanställningen

Sammantaget visar sammanställningen att det finns ett omfattande kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige i form av rapporter, stödmaterial och utbildningsrelaterad litteratur. Underlaget visar att frågan under de senaste åren har fått ett ökat utrymme i myndigheters kunskapsproduktion och i utvecklingen av stöd till yrkesverksamma. Sammanställningen visar samtidigt att kunskapen är ojämnt fördelad mellan olika delar av området. Vissa uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck, såsom barn- och tvångsäktenskap samt könsstympning av flickor och kvinnor, behandlas mer omfattande i materialet än andra former av våld. Sammanställningen visar också att kunskapen i stor utsträckning är inriktad på att beskriva utsatthet och risker samt att stödja upptäckt och riskbedömning i praktiken.

Vidare visar sammanställningen att mycket av kunskapen om arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är erfarenhetsbaserad och utvecklad i praktiken inom myndigheter, kommuner, regioner och civilsamhälle. Samtidigt framträder begränsningar när det gäller systematisk uppföljning av insatser och kunskap om långsiktiga effekter. Sammanställningen visar även att kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck förekommer i utbildningssammanhang, men att omfattningen och formerna för detta varierar mellan olika professionsutbildningar.

De mönster som framträder i sammanställningen utgör sammantaget ett underlag för den fortsatta analysen av kunskapsläget och för de överväganden som redovisas i rapportens avslutande del.

REKOMMENDATIONER FÖR FORTSATT ARBETE

Inom ramen för regeringsuppdraget har en internationell forskningsöversikt om hedersrelaterat våld och förtryck tagits fram av Göteborgs universitet. Jämställdhetsmyndigheten har genomfört en sammanställning och analys av praktiktäna kunskapsunderlag, bestående av myndighetsrapporter, stödmaterial och kurslitteratur med relevans för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. De rekommendationer som redovisas i detta kapitel tar sin utgångspunkt i de resultat som framkommit inom uppdraget, särskilt i Jämställdhetsmyndighetens sammanställning av kunskap. Rekommendationerna syftar till att belysa frågor av betydelse för den fortsatta utvecklingen av arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck, med fokus på implementering, uppföljning och kunskapsutveckling.

Samlad analys

Den internationella forskningsöversikten har bidragit med en övergripande bild av forskningsfältet om hedersrelaterat våld och förtryck i ett internationellt perspektiv. Översikten synliggör centrala forskningsbidrag och teoretiska perspektiv inom området och ger därmed en kontext för hur fenomenet har studerats och analyserats i vissa delar av världen. Samtidigt visar forskningsöversikten främst hur hedersrelaterat våld och förtryck beskrivs och analyseras i forskningen, snarare än att ge vägledning om konkreta arbetssätt, metoder eller insatser i praktiktäna verksamheter. Mot denna bakgrund har forskningsöversikten haft en mer begränsad funktion som underlag för vidare samverkan eller riktade spridningsinsatser inom ramen för denna del av uppdraget.

Jämställdhetsmyndighetens arbete har inriktats på att ta fram en sammanställning av ett bredare kunskapsunderlag med tydligare koppling till praktiskt arbete i myndigheter och verksamheter. Sammanställningen omfattar rapporter, stödmaterial och kurslitteratur och syftar till att belysa hur kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck kommer till uttryck i praktiktäna kunskapsunderlag samt vilka verksamheter och målgrupper som står i fokus i dessa material. Sammanställningen visar att det i dag finns ett omfattande kunskapsunderlag om hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige. Kunskapen kommer till uttryck i myndighetsrapporter, stödmaterial, kurslitteratur och andra kunskapsunderlag riktade till yrkesverksamma inom olika verksamheter. I stora delar av materialet finns också en relativt tydlig samsyn kring hur hedersrelaterat våld och förtryck beskrivs och förstås, bland annat vad gäller våldets kollektiva dimensioner, kopplingen till kön och makt samt betydelsen av ett barnrättsperspektiv.

Samtidigt visar sammanställningen att kunskapsläget är mer begränsat när det gäller hur denna kunskap används i praktiken. Sammanställningen ger en bild av vilka kunskapsstöd och arbetssätt som finns tillgängliga, men innehåller i begränsad utsträckning information om hur dessa tillämpas i olika verksamheter eller vilka effekter och resultat de leder till. Avsaknaden av sådan kunskap framträder i sig som en central utmaning i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Sammanställningen visar också att kunskap om förebyggande arbete, riskhantering samt stöd- och skyddsinsatser i stor utsträckning är beskrivande och vägledande till sin karaktär. Däremot finns mer begränsad systematisk kunskap om hur olika arbetssätt och insatser genomförs i praktiken, hur de följs upp samt vilka effekter de har över tid, oavsett om de avser universellt, selektivt eller indikativt arbete.

Mot denna bakgrund har Jämställdhetsmyndigheten inte genomfört kompetenshöjande insatser eller kompletterat befintligt stödmaterial inom ramen för detta uppdrag. Att utveckla eller komplettera stödmaterial samt genomföra riktade kompetenshöjande insatser förutsätter ett mer utvecklat kunskapsunderlag om hur arbetssätt och insatser används i praktiken, vilka organisatoriska förutsättningar som påverkar genomförandet samt vilka resultat de leder till. Sådant arbete kräver också dialog med berörda verksamheter om behov i praktiken samt systematisk uppföljning av hur olika arbetssätt och insatser fungerar över tid.

Arbetet med att utveckla och sprida kunskaps- och stödmaterial samt genomföra kompetenshöjande insatser bedrivs inom ramen för Jämställdhetsmyndighetens nationella samordningsansvar mot hedersrelaterat våld och förtryck. Inom detta ansvar ligger bland annat att bidra till en mer sammanhållen utveckling av arbetet genom att samla och sprida kunskap, stödja samverkan mellan berörda aktörer samt stärka förutsättningarna för systematisk uppföljning och kunskapsutveckling inom området. I det fortsatta arbetet kommer myndigheten därför särskilt att fokusera på att stärka kunskapen om hur befintliga kunskapsstöd används i praktiken, bidra till bättre förutsättningar för uppföljning av arbetssätt och insatser samt utveckla kunskapsstöd och kompetensinsatser i dialog med berörda aktörer. Detta arbete bedrivs bland annat inom ramen för myndighetens nationella samordning samt genom pågående regeringsuppdrag, inklusive uppdraget att genomföra en nationell informations- och utbildningsinsats om hedersrelaterat våld och förtryck.

Utvecklingsområden för fortsatt arbete

Mot bakgrund av vad som framkommit i sammanställningen framträder flera utvecklingsområden för det fortsatta arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa ligger i linje med tidigare och pågående uppdrag inom området och syftar till att stärka förutsättningarna för ett mer systematiskt och kunskapsbaserat arbete i praktiken.

De utvecklingsområden som särskilt framträder är följande:

- ökad kunskap om användning och implementering av befintligt kunskapsstöd
- stärkt systematisk uppföljning och lärande i arbetet
- utvecklad koppling mellan praktik, uppföljning och forskning
- kontinuerlig kompetensutveckling för yrkesverksamma

Ökad kunskap om användning och implementering av befintligt kunskapsstöd

Det finns ett omfattande utbud av rapporter, vägledningar och stödmaterial riktade till olika verksamheter. Samtidigt saknas samlad kunskap om i vilken utsträckning dessa används i praktiken och hur de omsätts i verksamheternas dagliga arbete. Det fortsatta arbetet behöver därför i högre grad belysa hur befintliga kunskapsstöd används, vilka organisatoriska och verksamhetsmässiga förutsättningar som påverkar användningen samt hur stöden relaterar till olika aktörers uppdrag och ansvar.

Stärkt systematisk uppföljning och kunskapsutveckling i arbetet

Det finns ett stort antal insatser och arbetssätt inom området, men kunskapen om hur dessa genomförs och vilka resultat de leder till är begränsad. För att stärka ett mer kunskapsbaserat arbetssätt behövs bättre förutsättningar för systematisk uppföljning av arbetssätt och insatser, både på individnivå och på mer övergripande nivå. Ett mer utvecklat arbete med uppföljning kan bidra till att synliggöra återkommande behov, identifiera utvecklingsområden och skapa bättre förutsättningar för kvalitet och likvärdighet i stödet till utsatta.

Utvecklad koppling mellan praktik, uppföljning och forskning

Inom området finns en omfattande erfarenhetsbaserad praktik, men denna har i begränsad utsträckning systematiserats eller följts upp. Det fortsatta arbetet behöver därför i högre grad bidra till att stärka kopplingen mellan praktik, uppföljning och forskning. Det kan exempelvis handla om att utveckla former för följeforskning, metodutveckling och studier av insatsers effekter i nära samverkan med berörda verksamheter.

Kontinuerlig kompetensutveckling för yrkesverksamma

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck bedrivs i många olika verksamheter och kräver kunskap inom flera områden, bland annat rättsliga frågor, riskbedömning, stöd och skydd till utsatta samt samverkan mellan olika aktörer. Kunskap inom området behöver därför vidmakthållas och utvecklas över tid, bland annat mot bakgrund av rättsutveckling, förändrade riskbilder och nya uttrycksformer för hedersrelaterat våld och förtryck. Kompetenshöjande insatser behöver därför vara återkommande och utformas så att de ger stöd i yrkesverksammas dagliga arbete.

Jämställdhetsmyndighetens nationella samordningsansvar

Jämställdhetsmyndigheten har ett nationellt samordningsansvar för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (NSHRV). Myndigheten ska bidra till en mer sammanhållen utveckling av arbetet inom området genom att samla, utveckla och sprida kunskap, stödja samverkan mellan berörda aktörer samt bidra till uppföljning

och kunskapsutveckling. Inom ramen för detta ansvar ska myndigheten utveckla och tillgängliggöra kunskapsstöd, genomföra kompetenshöjande insatser samt stödja samverkan mellan myndigheter, länsstyrelser, kommuner, regioner och civilsamhällesorganisationer. Myndigheten ska även följa utvecklingen inom området och bidra till nationell samordning i dialog med berörda aktörer. I myndighetens uppgifter ingår även att genomföra särskilda regeringsuppdrag inom området. Det omfattar bland annat uppdraget att genomföra en nationell informations- och utbildningsinsats om hedersrelaterat våld och förtryck i syfte att stärka kunskapen hos yrkesverksamma inom relevanta verksamheter inom skola och socialtjänst.

Fortsatt arbete inom NSHRV

Mot bakgrund av de bedömningar som redovisats ovan behöver Jämställdhetsmyndighetens fortsatta arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck bidra till att stärka förutsättningarna för ett mer systematiskt, kunskapsbaserat och likvärdigt genomförande i praktiken. Sammanställningen visar att det redan finns ett omfattande kunskapsunderlag inom området, men att utmaningarna i hög grad rör hur denna kunskap omsätts, följs upp och vidareutvecklas i det dagliga arbetet på nationell, regional och lokal nivå.

Samtidigt framgår att kunskapen är ojämnt fördelad mellan olika delar av området. Vissa uttryck för hedersrelaterat våld och förtryck, såsom barn- och tvångsäktenskap samt könsstympning av flickor och kvinnor, behandlas mer omfattande i det befintliga kunskapsunderlaget. Andra aspekter framträder i mer begränsad utsträckning, exempelvis frågor som rör ekonomiskt våld i hederskontext samt utveckling och användning av riskbedömningsverktyg särskilt anpassade för hedersrelaterat våld och förtryck. Detta visar att det, trots ett omfattande kunskapsunderlag, finns områden där fortsatt kunskapsproduktion och metodutveckling är särskilt angelägen.

Ett särskilt fokus framåt är att stärka kopplingen mellan nationell kunskapsutveckling och regional och lokal tillämpning. I detta arbete är samverkan med länsstyrelserna, liksom med andra berörda myndigheter och aktörer, central för att säkerställa att stöd, vägledning och kompetensinsatser når verksamheter som möter målgrupperna i vardagen. Samverkan är även avgörande för att kunna identifiera erfarenheter från genomförandet samt återkommande utvecklingsbehov. Inom ramen för NSHRV behöver arbetet också i ökad utsträckning bidra till att skapa strukturer för uppföljning. Det gäller både uppföljning av hur kunskapsstöd används och uppföljning av hur arbetssätt och insatser fungerar över tid. En sådan utveckling är nödvändig för att successivt stärka kunskapsläget och skapa bättre förutsättningar för evidensbaserad praktik inom området.

Sammanfattningsvis innebär detta att Jämställdhetsmyndighetens fortsatta arbete inom NSHRV tar sin utgångspunkt i att bygga vidare på befintlig kunskap och erfarenhet, samtidigt som fokus riktas mot implementering, samordning, uppföljning och fortsatt kunskapsutveckling. Genom ett långsiktigt och samverkansbaserat arbetssätt skapas bättre förutsättningar för att utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och för att stärka stöd och skydd till utsatta.

ENGLISH SUMMARY

The Swedish Gender Equality Agency has been commissioned by the Government to produce a knowledge and research overview of honour-related violence and oppression from an international perspective, as well as to carry out capacity-building initiatives (A2023/01354). The purpose of the assignment is to contribute to improved knowledge and methodological development, strengthened preventive efforts, and enhanced protection and support for individuals subjected to honour-related violence and oppression.

Within the framework of the assignment, the Government has commissioned the Swedish Secretariat for Gender Research at the University of Gothenburg to produce an international research review on honour-related violence and oppression. In parallel, the Swedish Gender Equality Agency has compiled and analysed a broad body of knowledge, including government reports, support materials, and course literature related to practical work on honour-related violence and oppression (2010–2024). Additional relevant reports published during 2025–2026 were identified during the process but have not been included in the analysis. Instead, these are presented collectively at the end of the compilation annexed to this report, to ensure accessibility for the reader.

The international research review provides an overarching picture of the research field and highlights how honour-related violence and oppression are studied and analysed in different contexts. It shows that research largely focuses on describing the phenomenon, its manifestations, and its links to gender norms, family structures, and social control. At the same time, there is a more limited number of studies that systematically evaluate the effects of interventions or analyse the implementation and organisation of responses in practice.

The Agency's compilation demonstrates that there is an extensive body of knowledge on honour-related violence and oppression in Sweden. This includes a large number of government reports, support materials targeting professionals, and course literature within professional education programmes. The material reflects a relatively high degree of consensus regarding how honour-related violence and oppression are defined and understood, particularly with regard to its collective dimensions, its links to gender and power, and the importance of a child rights perspective. At the same time, the compilation shows that knowledge is unevenly distributed across different aspects of the field. Certain forms of honour-related violence and oppression, such as child and forced marriage and female genital mutilation, are more comprehensively covered in the existing knowledge base. Other aspects receive more limited attention, for example economic abuse in a so-called

honour context and the development of risk assessment tools specifically adapted to honour-related violence and oppression.

A recurring pattern in the compilation is that much of the available knowledge is descriptive and guidance-oriented in nature. The material largely consists of descriptions of the phenomenon, identification of risk factors, and support for detection and risk assessment in practice. However, there is more limited knowledge regarding how different approaches and interventions are implemented in practice, how they are monitored and evaluated, and what long-term outcomes they produce. Against this background, the Swedish Gender Equality Agency has not carried out capacity-building initiatives or updated existing support materials within this part of the assignment. Such efforts require more extensive development and implementation processes, as well as dialogue with relevant stakeholders and target groups. Instead, work on developing and disseminating knowledge support and delivering capacity-building initiatives is being carried out within the framework of the Agency's national coordination on honour-related violence and oppression.

In the report, the Agency identifies several areas of importance for future work. These include the need for increased knowledge on how existing guidance and support materials are used in practice, strengthened systematic follow-up of methods and interventions, improved links between practice and research, and continuous professional development for practitioners. Through its national coordination mandate on honour-related violence and oppression, the Swedish Gender Equality Agency has a particular responsibility to contribute to a more coherent development of efforts in this field. By collecting and disseminating knowledge, supporting collaboration between stakeholders, and contributing to monitoring and knowledge development, the Agency can help strengthen the conditions for a more systematic and evidence-informed response to honour-related violence and oppression. Furthermore, through targeted government assignments on information and knowledge-raising measures in this area, the Agency will be able to utilise the results of this assignment to deliver evidence- and knowledge-based training for professionals.

Jämställdhetsmyndigheten | Vikingsgatan 3, 411 04 Göteborg
031-3929000 | info@jamstalldhetsmyndigheten.se | jamstalldhetsmyndigheten.se